

ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕФОРМИ:

МОНІТОРИНГОВИЙ ЗВІТ ПРО ПРОСУВАННЯ УКРАЇНИ У
ВИКОНАННІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС
У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ДОВКІЛЛЯ

ЛИПЕНЬ 2016

ЦЕЙ ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ
ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

ОПОРА

Ресурсно-аналітичний центр
"СУСПІЛЬСТВО І ДОВКІЛЛЯ"

ДАНА ПУБЛІКАЦІЯ ВИПУЩЕНА В РАМКАХ ПРОЕКТУ «ЗБІЛЬШЕННЯ ВПЛИВУ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У МОНІТОРИНГУ ТА ПОЛІТИЧНОМУ ДІАЛОЗІ ЩОДО РЕФОРМ В ЕНЕРГЕТИЦІ ТА СУМІЖНИХ
СЕКТОРАХ ВІДПОВІДНО ДО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ», ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ГО "ДІКСІ ГРУП" СПІЛЬНО З
РАЦ "СУСПІЛЬСТВО І ДОВКІЛЛЯ", ВГО «ГРОМАДЯНСЬКА МЕРЕЖА ОПОРА», АСОЦІАЦІЮ "ЄВРОПЕЙСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ
ЕНЕРГЕТИЧНЕ АГЕНСТВО" ТА ГО "ЕНЕРГЕТИЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ"

Ця публікація була створена з допомогою Європейського Союзу. За зміст цієї публікації несуть відповідальність Громадська організація «ДІКСІ ГРУП», а також Громадянська мережа «ОПОРА», Всеукраїнська громадська організація «Енергетична Асоціація України», Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», асоціація «Європейсько-Українське агентство». Зміст цієї публікації не може жодним чином бути сприйнятий як такий, що відображає погляди Європейського Союзу.

Проект "Збільшення впливу громадянського суспільства у моніторингу та політичному діалозі щодо реформ в енергетиці та суміжних секторах відповідно до імплементації Угоди про Асоціацію" ставить за мету посилення ролі громадянського суспільства в адвокації реформ в енергетиці та пов'язаних секторах.

Ключовими цілями проекту є:

- моніторинг втілення Угоди про Асоціацію в частині енергетики, включаючи відповідні зобов'язання щодо довкілля та питань, пов'язаних з торгівлею;
- посилення спроможності громадських експертів та місцевих діячів відслідковувати фактичну реалізацію реформ;
- сприяння громадському діалогу для належної імплементації Європейських реформ енергетики та довкілля;
- інформування заінтересованих сторін та українського суспільства про значення та потенційні вигоди Європейських реформ в енергетиці та довкіллі для того, щоб дати їм можливість тримати уряд підзвітним за проведення реформ.

Короткі висновки

На **газовому ринку** протягом поки немає зрушень у прийнятті законодавства, необхідного для повноцінного відкриття ринку. Не вирішене питання власності розподільних мереж та "вхідної плати" до ГТС для постачальників, що видобувають газ в Україні. Разом з тим, стартував процес відокремлення функції оператора ГТС, при цьому плану дій з реструктуризації "Нафтогаз" не було оприлюднено.

В секторі **електроенергетики** також спостерігається відкладення ключових рішень, зокрема законопроект про ринок електроенергії та регулятора. Проблему зарплат шахтарів вирішено за рахунок збільшення бюджетних дотацій, що відкладає рішення по суті. Тим часом, Міністерство енергетики розпочало роботу над оновленням Енергетичної стратегії, однак поки не публікувало даних про відбір виконавців з написання документу, а також відповідного технічного завдання.

Внесені до парламенту законопроекти "Про енергетичну ефективність будівель" та "Про комерційний облік комунальних послуг", а також схвалена Концепція щодо створення Фонду енергоефективності є важливими кроками з підтримки **енергоефективності** на системному рівні. Однак, згадані документи потребують доопрацювання, оскільки можуть бути дієвими за умови відповідності законодавству ЄС.

Схожа ситуація складається і у питаннях **довкілля та відновлюваної енергетики**. Ратифікація Паризької угоди та прийняття у першому читанні законопроектів щодо оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки є безумовним кроком вперед. Подальше реформування залежатиме від їх результативного доопрацювання. Уваги заслуговує старт розробки Національного плану скорочення викидів для підприємств гірничо-металургійного комплексу. Врегульовано окремі питання статусу зони відчуження ЧАЕС, що дозволяє полегшити реалізацію там проектів у сфері "зеленої" енергетики.

В секторі **нафти і нафтопродуктів** поки не помітно суттєвих зрушень. Зусилля уряду зосередилися на розширенні резервуарного парку, який може бути використаний для зберігання запасів, та окремих питань щодо надання надр у користування, які проте не гарантують рівного доступу.

У питаннях **бізнес-клімату** зафіксований прогрес із збільшення прозорості на митниці та під час публічних закупівель, однак бракує рішень по найбільш очікуваним законопроектам в енергетиці.

Найбільш вживані скорочення:

SAIFI – індекс середньої частоти перерв у системі, що характеризує кількість перерв в електропостачанні підприємств-споживачів

SAIDI – індекс середньої тривалості перебоїв у системі, що характеризує середній час, протягом мали місце перерви в електропостачанні споживачам

ВДЕ – відновлювані джерела енергії

ВРУ – Верховна Рада України

ГТС – газотранспортна система

КМУ – Кабінет Міністрів України

МАГАТЕ - Міжнародна агенція з атомної енергії

НКРЕКП – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг

ОЕС – Об'єднана енергетична система

ОРЕ – Оптовий ринок електричної енергії України

ОСП – оператор системи передачі

ПЕК – паливно-енергетичний комплекс

СОТ – Світова організація торгівлі

ТЕС – теплова електростанція

УА – Угода про асоціацію

Просування України шляхом створення конкурентних умов на газовому ринку уповільнюється. Протягом липня жоден з напрямів реформування правового поля, зумовлених виконанням зобов'язань України в рамках УА, не завершився прийняттям відповідного законодавчого акта: проект закону про незалежного регулятора енергоринку – НКРЕКП – відправлено на повторне друге читання, не розглянуто у ВРУ зареєстрований у червні закон з приведення інших законодавчих актів у відповідність із Законом України "Про ринок природного газу" і не було подано нових аналогічних законопроектів, не було розглянуто наявні законодавчі пропозиції про врегулювання прав власності у газорозподільному секторі.

1 липня Уряд поклав початок процесу відокремлення функції оператора ГТС, згідно з вимогами Третього енергетичного пакета ЄС, узгодивши план дій з реструктуризації НАК "Нафтогаз України"¹, проте, протягом липня змісту відповідної постанови Кабміну та власне плану поділу НАКУ так і не було оприлюднено. На заваді подальшому розвитку конкурентного ринку газу в Україні стоїть, перш за все, підпорядкованість оператора української ГТС – ПАТ "Укртрансгаз" – НАК "Нафтогаз України". Коли трейдер управляє оператором ГТС – це не тільки алогічно, а й по суті зумовлює конфлікт інтересів².

Зберігається порушення принципу створення рівноправних умов конкуренції, сформульованого вимогами СОТ³, яке полягає у встановленні для імпортерів газу в країну обов'язкової сплати "вхідного тарифу" до ГТС і відсутності "вхідної плати" до ГТС для постачальників, що видобувають газ в Україні.

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС (ст. 338, 341, Додаток XXVII УА) згідно зі ст. 278 УА:

Незважаючи на виконання всіх умов, необхідних для розгляду законопроекту №4868⁴ "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо їх приведення у відповідність із Законом України "Про ринок природного газу"), зареєстрованого 24 червня 2016 року на заміну відхиленому урядовому проекту №4503, депутати не проголосували за його включення до поточного порядку денного сесії⁵.

Базовий законопроект "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг" №2966-д⁶ було розглянуто Верховною Радою 14 липня, але його не було прийнято. Депутати передали цей законопроект на чергове доопрацювання (повторне друге читання). Документом передбачено норми про призначення членів НКРЕКП на конкурсних засадах, забезпечення незалежності регулятора у прийнятті ним компетентних рішень, відкритість і гласність процесу державного регулювання.

Разом з тим, того ж дня було зареєстровано новий, альтернативний законопроект – №4977⁷ "Про врегулювання діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг", за яким члени НКРЕКП призначаються постановою ВР за поданням фракцій, а регулятор здійснює діяльність у порядку, визначеному Кабміном.

---

¹ <https://twitter.com/mineconomdev/status/748821483007332352>

² <http://utg.ua/utg/media/chairman-column/2016/prezident-ukrtransgazu-igor-prokopiv-proviv-pres-konferenciu-gts-ukrainy.html>

³ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/250-17>

⁴ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59497

⁵ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/radan_gs09/ns_golos?g_id=8229

⁶ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58234

⁷ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59740

За повідомленням "Нафтогазу" від 4 липня щодо реструктуризації компанії⁸, Постановою "Про відокремлення діяльності з транспортування та зберігання (закачування, відбору) природного газу", розглянутою Кабміном 1 липня, передбачено створити два нових акціонерних товариства: "Магістральні газопроводи України" та "Підземні газосховища України", яким буде передано відповідні активи ПАТ "Укртрансгаз", та 100% акцій яких буде належати державі. Потрібні для створення нормативні акти мають бути підготовлені протягом 2016-2017 років. Постановою передбачено також, що газотранспортні активи буде передано новому оператору лише після винесення Стокгольмським арбітражем остаточного рішення за позовами між "Нафтогазом" та "Газпромом", яке очікується в 2017 році. Водночас, документ офіційно не було оприлюднено, його положення було опубліковано лише в ЗМІ⁹.

Зволикання з реформуванням НАК "Нафтогаз України" ставить під загрозу весь подальший процес лібералізації ринку. Питання важливості поділу НАКу для подальшої долі реформи газового ринку стало одним з основних на зустрічі Міністра енергетики та вугільної промисловості України І.Насалика з головою Секретаріату Енергетичного Співтовариства Я.Копачем 7 липня¹⁰. Щоб підтримати та координувати подальші дії в цьому напрямі, за підсумками засідання сторони дійшли згоди про створення спільної Робочої групи з реформування "Нафтогазу", яка розпочала роботу вже в липні.

З метою забезпечити засади імплементації частини 7 ст. 11 Закону "Про ринок природного газу", 13 липня КМУ затвердив типовий договір купівлі-продажу природного газу для постачальників із спеціальними обов'язками (постанова №444¹¹). Також Уряд скасував власні постанови¹², що суперечили положенням Закону України "Про ринок природного газу", зокрема Постанову №442¹³ від 2001 року "Про забезпечення споживачів природним газом", застосування якої приводило до штучної сегментації ринку.

У липні Урядом було також скориговано деякі питання вдосконалення корпоративного управління "Нафтогазу" (постанова №466¹⁴). Документом скасовано положення про наглядову раду компанії.

Регламент 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу, що замінює Регламент 1775/2005 (ст. 338, 341, Додаток XXVII УА) згідно зі ст. 278 УА, питання торгівлі (ст. 269-274 УА)

20 липня "Нафтогаз" підтримав висловлену віце-президентом Єврокомісії М. Шевровичем пропозицію відновити тристоронні переговори з "Газпромом" про терміни поставок до України російського газу¹⁵.

Під час дискусій, що відбулися на Першій нараді з імплементації кодексів газових мереж в Енергетичному Співтоваристві 7 липня в Угорщині¹⁶, ПАТ "Укртрансгаз" привернув увагу до необхідності встановити різні граничні терміни впровадження мережних кодексів у країнах-членах і вказав на здатність України зробити це раніше, ніж запропоновано презентованою у червні концепцією імплементації. Паралельно, ПАТ "Укртрансгаз", спільно з Gaz-System і FSGZ, поставили під сумнів підхід послідовного

---

⁸ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/E01D17119F021B26C2257FE6002589AE?OpenDocument&year=2016&month=07&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁹ <http://economy.apostrophe.com.ua/article/jenergetika/2016-07-01/plan-restrukturizatsii-naftogaza-sostavili-v-restorane-ministr-nasalik-rasskazal-detali/5914>

¹⁰ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245126552&cat_id=35109

¹¹ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/444-2016-%D0%BF>

¹² <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249189576>

¹³ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/1729-2001-%D0%BF>

¹⁴ <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249213616>

¹⁵ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/78EA60E532B1F28EC2257FF60034720E?OpenDocument&year=2016&month=07&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

¹⁶ https://www.energy-community.org/portal/page/portal/ENC_HOME/CALENDAR/Other_Meetings/2016/Jul_07

впровадження окремих кодексів, наполягаючи на підході одночасної імплементації всього комплексу, на підставі взаємопов'язаності самих кодексів та їх окремих статей¹⁷.

На виконання ініціативи CESEC під керівництвом Єврокомісії 2015 року, спрямованої на підвищення безпеки газопостачання в регіонах Центральної та Південно-Східної Європи, оператори ГТС України та Румунії 19 липня уклали угоду про поєднання газотранспортних систем двох країн у точці Ісакча, що лежить на маршруті транспортування газу з України до Болгарії через Румунію. Умови угоди, що набуде чинності 1 жовтня, повністю відповідають вимогам кодексу функціональної сумісності та обміну даними за Регламентом (ЄС) № 703/2015¹⁸. Разом з аналогічною угодою між Румунією та Болгарією¹⁹, ця угода є ключовим кроком для відкриття Транс-балканської газотранспортної системи між Грецією, Туреччиною, Македонією та Україною, якою можна буде транспортувати газ, відповідно до європейських правил.

Директива 2004/67/ЄС про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу (ст. 338, 341, Додаток XXVII УА), дія "Механізму раннього попередження" (Додаток XXVI УА), дії у надзвичайних випадках (ст. 275-276, 309, 314):

На вимогу ст.29 Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та ст.7 Закону України "Про ринок природного газу" 29 липня Міненерговугілля оприлюднило Звіт за 2015 рік за результатами проведення моніторингу безпеки постачання природного газу²⁰.

Звіт містить опис стану впровадження заходів з безпеки постачання природного газу, передбачених ст.5 Закону. Разом з тим, у ньому не зазначено, чи розпочато роботу з оновлення на наступний календарний рік Правил про безпеку постачання природного газу²¹, яке Міненерговугілля має забезпечити та оприлюднити до 1 вересня.

Поряд із наявністю детальної інформації про баланс попиту та пропозиції, а також ресурсне забезпечення ринку природного газу, у звіті не висвітлено відомостей про довгострокові зовнішньоекономічні договори його купівлі-продажу або постачання та не подано аналізу їх впливу на безпеку постачання.

Найбільш повним є викладений у звіті моніторинг заходів безпеки у газотранспортному сегменті. Водночас, із даних звіту неясно, в якому стані опрацювання перебуває оновлення Національного плану дій²² з безпеки газопостачання на наступний календарний рік (що передбачено ст. 6 Закону до 1 вересня) та яким чином заходи, що містить цей план, можуть вплинути на конкуренцію на ринку природного газу. Бракує у звіті також відомостей про чинні наразі механізми законодавства України, спрямовані на стимулювання інвестицій у газовій сфері.

Тим часом, Уряд затвердив план заходів з підготовки паливно-енергетичного комплексу до осінньо-зимового періоду 2016/17 року та його проходження (розпорядження № 566-р²³). Серед іншого, цим планом передбачено: визначити обсяги та забезпечити закачування газу в підземні сховища, перевірити стан газового обладнання у населених пунктах, а також вжити заходів з погашення заборгованості споживачів за спожитий газ.

---

¹⁷ https://www.energy-community.org/portal/page/portal/ENC_HOME/DOCS/4224396/377055ABDA715BCBE053C92FA8C05799.pdf

¹⁸ <http://utg.ua/utg/media/news/2016/07/ukrana-ta-rumunya-pdpisali-ugodu-pro-pdklyuchennya-gazotransportnix-sistem.html>

¹⁹ <https://ec.europa.eu/energy/en/news/bulgaria-romania-and-romania-ukraine-sign-gas-agreements>

²⁰ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article;jsessionid=7C4B02116B98E45BC55A2BCBF206C864.app1?art_id=245131842&cat_id=35109

²¹ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1489-15/paran16#n16>

²² <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1458-15>

²³ <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249223552>

Електроенергетика та ядерна безпека

Енергетична галузь, громадськість чекали прийняття у липні законів «Про ринок електричної енергії» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», але цього не сталося і подальша їх доля буде залежати від політичних домовленостей та голосування восени.

Міністерство енергетики розпочало роботу над оновленням Енергетичної стратегії України, однак інформація про процес відбору виконавця з написання, а також техзавдання для нього не відображалися на офіційних сайтах Міненерговугілля та НКРЕКП.

Уряд виділив додаткові кошти на погашення зарплати шахтарів, однак проблема поки не вирішена, а відкладена.

Директива 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС (Ст.269, 273, Глава 11, Розділ IV УА)

14 липня до порядку денного пленарного засідання IV сесії VIII скликання ВРУ був включений проект Закону «Про ринок електричної енергії України» (№ 4493) для прийняття у першому читанні.²⁴ На жаль, проект закону не був розглянутий і тепер можливість його розгляду перенесена на V сесію, яка розпочнеться у вересні.

У липні НКРЕКП оприлюднила інформацію про стан виконання заходів Плану-графіку впровадження нової моделі ринку електричної енергії за квітень-червень 2016 року. Цьому передувало засідання Координаційної групи під головуванням члена НКРЕКП В.Євдокімова за участю НКРЕКП, Міненерговугілля, ДП «Енергоринок», ДП «НЕК «Укренерго», західних експертів а також галузевих громадських організацій. Відповідно до плану-графіку, Проектним офісом Енергетичного Співтовариства були підготовлені та передані НКРЕКП низка проектів регуляторних актів для роботи нового ринку електричної енергії, такі як ліцензійні умови, процедура сертифікації, проект Кодексу системи передачі, тощо.

Проекти нормативно-правових актів опрацьовуються також в рамках проекту технічної допомоги Європейської Комісії Twinning «Підтримка Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у процесі реформування ринку електроенергії», який реалізується спільно з органом регулювання Словацької республіки RONI. Також здійснювалася робота по підготовці рішення Уряду щодо корпоратизації НЕК «Укренерго», як ОСП (TSO), однак проект рішення ще не оприлюднений.

Після майже піврічного обговорення у липні НКРЕКП направила проекти законів "Про стабілізацію розрахунків на Оптовому ринку електричної енергії України" і "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стабілізації розрахунків на Оптовому ринку електричної енергії України" до Комітету ПЕК ВРУ, Міненерговугілля, Мінекономрозвитку та Мінфіну.²⁵ Проектом Закону пропонується до запровадження повномасштабного ринку електричної енергії проведення взаєморозрахунків; переведення боргу та відступлення прав вимоги за придбану/реалізовану на ОР електричну енергію; погашення (списання) заборгованості, в обсягах, що не перевищують обсягів нарахованих, але не отриманих дотацій для компенсації втрат від здійснення постачання електричної енергії за пільговими тарифами споживачам. Законопроектом також передбачаються заходи із забезпечення повних поточних розрахунків за спожиту електричну енергію проблемних категорій споживачів, зокрема, водоканалів та вугільних підприємств, у т.ч. відкриття для них відповідних рахунків із спеціальним режимом використання та встановлення алгоритмів розподілу коштів. Після запровадження повномасштабного ринку електричної енергії передбачається заміна сторони у зобов'язанні (відступлення права вимоги); списання заборгованості оптового постачальника електричної енергії в процесі його припинення. Для проведення таких операцій необхідні також зміни у Податковому Кодексі України.

За даними ДП «Енергоринок» загальна заборгованість постачальників за електричну енергію куповану на ОПЕ, станом на 30.06.2016 склала 28 214 323 тис. грн. Крім того виробникам електричної енергії

---

²⁴ <http://portal.rada.gov.ua/meeting/awt/show/6276.html>

²⁵ <http://www.nerc.gov.ua/?news=5276>

Електроенергетика та ядерна безпека

надано аванси в сумі 6 580 146 тис. грн. Загальна заборгованість ДП «Енергоринок» перед кредиторами за куповану в ОРЕ електричну енергію станом на 30.06.2016 склала 29 010 576 тис. грн. Крім того, аванси, отримані від постачальників електричної енергії, досягли 521 062 тис. грн.²⁶

НКРЕКП та Міненерговугілля разом із фахівцями галузі визнали за необхідне розпочати перехід на клас напруги 20 кВ зі зміною конфігурації та автоматизації розподільної мережі, як необхідний та пріоритетний крок для підвищення ефективності роботи мереж та зменшення втрат, забезпечення SAIDI і SAIFI. Нарада пройшла 18 липня в НКРЕКП.²⁷ У той же час було підкреслено, що великий обсяг розподільчих електричних мереж в Україні та значний обсяг необхідних капіталовкладень, не дозволяє говорити про одночасне переведення всіх мереж на новий рівень напруги.

Пілотні інноваційні проекти будуть розглянуті Науково-технічною радою при МЕН України. За результатами наради вирішено утворити при НКРЕКП за участі Міненерговугілля та представників галузі три робочі групи: з питань нормативної документації, напрацювання схемних рішень, вимог до обладнання 20 кВ; Концепції автоматизації розподільної мережі (телемеханізація, телеуправління, РЗА); Концепції систем обліку та питання стимулювання абонентів до переходу на 20 кВ.

З метою затвердження комплексної програми застосування ступеня напруги 20 кВ в розподільчих мережах Міненерговугілля та НКРЕКП підготують проект постанови КМУ, у якому планується, зокрема, підтримку вітчизняних виробників електрообладнання 20 кВ²⁸.

Регламент 714/2009/ЕС від 13 липня 2009 про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003 (Ст.270-271, Глава 11, Розділ IV УА)

НЕК «Укренерго» оновила та виклала на офіційному сайті інформацію щодо діючих галузевих нормативних документів з експлуатації та ремонту електростанцій та мереж.²⁹ Таку інформацію ДП НЕК «Укренерго», як ОСП (TSO), повинен періодично оновлювати та оприлюднювати.

У Звіті про стан виконання заходів Плану-графіку впровадження нової моделі ринку електричної енергії за квітень-червень 2016 року НКРЕКП повідомив, що Проектний Офіс підготував першу версію Правил моніторингу ринку і направив його до Секретаріату Енергетичного Співтовариства.³⁰

НЕК «Укренерго» як системний оператор ОЕС України у липні знову закликала споживачів до заощадження електроенергії у зв'язку зі спекою³¹. Також компанія запевнила, що вживає необхідних та можливих заходів для надійного електрозабезпечення споживачів усіх категорій. Зокрема, для покриття дефіциту в системі задіяні блоки теплоелектроцентралей у Києві та Харкові, також можуть включатися газомазутні блоки на Трипільській і Запорізькій ТЕС. При необхідності Україні готові надати допомогу енергосистемами суміжних країн.

Як повідомлялося у Звіті за червень, група озброєних людей захопила адміністративне приміщення Донбаської енергосистеми НЕК «Укренерго» в місті Горлівці. В результаті робота центрального апарату була заблокована, керівництво енергосистеми не допускалось на робочі місця. В результаті проведеного комплексу заходів, в тому числі за участю представників компанії і з врахуванням твердої позиції працівників Донбаської ЕС, їх професійної відповідальності за надійне функціонування регіональної енергосистеми, як складової частини ОЕС України, 12 липня робота центрального офісу Донбаської ЕС була розблокована, керівництво компанії приступило до виконання своїх обов'язків³².

---

²⁶ http://www.er.gov.ua/data/DEF/dodatok_kv2_2016.pdf

²⁷ <http://www.nerc.gov.ua/?news=5272>

²⁸ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article;jsessionid=943F8A748EB737D71A3C0C4EBF6FDFA6.app1?art_id=245130628&cat_id=35109

²⁹ <http://www.ukrenergo.energy.gov.ua/Pages/ua/DetailsNew.aspx?nID=2563>

³⁰ http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Catalog7/Stan_vyk_Plan-hrafik_model_elektro%2804-06_2016%29.pdf

³¹ <http://www.ukrenergo.energy.gov.ua/Pages/ua/DetailsNew.aspx?nID=2813&urlNews=/pages/ua/mainevents.aspx>

³² <http://www.ukrenergo.energy.gov.ua/Pages/ua/DetailsNew.aspx?nID=2813&urlNews=/pages/ua/mainevents.aspx>

Електроенергетика та ядерна безпека

Ст.338, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію

25 липня наказом Міністерства енергетики та теплоенергетики України № 465 утворено міжвідомчу робочу групу з питань оновлення Енергетичної стратегії України до 2035 року, яка мусить до 1 грудня 2016 р. забезпечити розроблення та розгляд проекту Енергетичної Стратегії у новій редакції³³. До складу групи увійшли представники Міністерства енергетики та теплоенергетики, НКРЕКП, Мінрегіону, Мінприроди, Держенергоефективності, провідних компаній енергетичного та транспортного сектору, державних наукових установ, члени Громадської Ради при Міністерстві енергетики та теплоенергетики, профспілки. До участі запрошені Т.Воелерт, керівник енергетичного напрямку Групи підтримки Єврокомісії для України та О.Сімак, координатор сектору енергетики Представництва ЄС в Україні. Основну роботу доручено виконувати компанії McKinsey & Company, яка провела першу презентацію проекту 1 частини Енергостратегії під назвою "Попит".

Кабінет Міністрів прийняв Розпорядження № 487-р від 13 липня 2016 р., яким перерозподілив видатки державного бюджету і кредити з державного бюджету за окремими програмами, зокрема по проектах МБРР, Європейського інвестиційного банку, ЄБРР. Прийняте рішення дасть можливість профінансувати в повному обсязі всі заплановані заходи в рамках спільних з міжнародними фінансовими організаціями інвестиційних проектів³⁴.

Ст.339, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію, Ринок вугілля

Проблеми з невчасною виплатою зарплат шахтарям спричинила чергові протести, зокрема шахтарі Львівщини перекрили міжнародну трасу Львів-Рава Руська³⁵, на Донеччині частина шахтарів оголосила голодування³⁶, біля Кабінету Міністрів відбувся мітинг щодо вирішення проблеми з заборгованістю шахтарям та повернення пріоритету державним шахтар в реалізації вугілля³⁷. Реагуючи на наростаючу проблему, наприкінці липня Кабінет Міністрів прийняв Розпорядження № 537-р від 27.07.2016, яким перерозподілив видатки державного бюджету, передбачених для Міністерства енергетики та теплоенергетики, і спрямував додатково 200 млн. грн. на виплату зарплати та посилення безпеки праці шахтарів³⁸.

Після дискусій щодо затвердження ціни на вугілля за формулою «Роттердам+», згідно з повідомленням ЗМІ³⁹, Міністерство енергетики та теплоенергетики для розрахунку ціни на паливо взяло середню вартість вугілля газової групи на біржі в Польщі, і готує законопроект про ринок вугілля⁴⁰, який би мав змусити вертикально-інтегровані компанії продавати частину вугілля на біржах. У рамках реформи вугільної галузі, Міністерство енергетики та теплоенергетики також видало Наказ № 433 від 02.07.2016, згідно з яким планується провести експертизу наукових установ вугільної галузі, які знаходяться в сфері відання міністерства⁴¹.

Ст.342, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію, Співпраця в атомній сфері, Директива № 96/29/Євратом, Директива № 2006/117/Євратом, Директива № 2003/122/Євратом

У рамках питань щодо посилення безпеки роботи ядерної енергетики, на українських АЕС проходять семінари та навчання, в тому числі за підтримки проектів ЄС. Зокрема, на Южно-Українській АЕС пройшов навчальний семінар щодо причин і надійності персоналу в контексті розслідування подій в рамках проекту «м'якої допомоги» Євросоюзу⁴², на Хмельницькій АЕС відбулась зустріч з компанією AREVA в рамках проекту співпраці з Єврокомісією «Інструмент співробітництва в сфері ядерної безпеки»⁴³. Також, на Рівненській АЕС пройшли випробування європейської системи прогнозування

---

³³ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=50043>

³⁴ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/487-2016-%D1%80>

³⁵ http://24tv.ua/shahtari_yakim_ne_viplachuyut_zaplatsu_perekрили_trasu_na_lvivshhini_n710191

³⁶ <http://www.radiosvoboda.org/a/27845033.html>

³⁷ <http://www.volynpost.com/news/72278-volynski-shahtari-shturmuyut-kabinet-ministriv-foto>

³⁸ <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249219672>

³⁹ <http://www.epravda.com.ua/news/2016/07/13/599002/>

⁴⁰ <http://www.epravda.com.ua/news/2016/07/8/598558/>

⁴¹ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245127446>

⁴² <http://www.atom.gov.ua/ua/press/nngc/45628->

na_yuaes_proyishov_drugiye_navchalniyi_semnar_u_ramkah_proektu_myako_dopomogi_vrosoyuzu/

⁴³ <http://www.atom.gov.ua/ua/press/nngc/45581->

na_hmelnitckiy_aes_prodoviyutsya_spvpratcy_a_z_vropeyiskoyu_komsyu_v_sfer_yaderno_bezpeki/

Електроенергетика та ядерна безпека

наслідків радіаційних аварій RODOS⁴⁴, спільні навчання з Нацгвардією і СБУ⁴⁵, а представники НАЕК «Енергоатом» обговорили концепції управління важкими аваріями та моделювання важких аварій на зустрічі, організованій Всесвітньою асоціацією організацій, що експлуатують АЕС⁴⁶.

У той же час, Кабінет Міністрів прийняв Розпорядження № 434 від 13 липня 2016 р., яким схвалив Порядок використання коштів з державного бюджету на приведення в безпечний стан уранових об'єктів⁴⁷, а також Розпорядження № 501-р від 22 липня 2016 р., яким затвердив комплексний план заходів з реалізації положень Проектної загрози для ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання в Україні⁴⁸.

У рамках політики диверсифікації, фахівці компанії Westinghouse провели навчання на Запорізькій АЕС з моніторингу програмного комплексу в рамках запровадження палива цієї компанії на енергоблоці №5⁴⁹, а НАЕК «Енергоатом» зустрівся з першим заступником міністра енергетики США Дж.Елкайндом, щоб обговорити, крім питань диверсифікації, будівництво Центрального сховища відпрацьованого палива та підготовку до зими⁵⁰. Тим часом, рішенням господарського суду розблоковано фінансово-господарську діяльність НАЕК «Енергоатом», яка була заблокована через борг перед СП «Укрелектроват»⁵¹.

Ст.342, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію, Співпраця в атомній сфері (співробітництво спрямовується на вирішення проблем, що виникли внаслідок Чорнобильської катастрофи, а також зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС)

14 липня Верховна Рада прийняла Закон № 1472-VIII щодо врегулювання окремих питань правового режиму території, що зазнала радіоактивного забруднення від Чорнобильської катастрофи⁵². Прийнятий закон врегулює питання здійснення наукової, природоохоронної діяльності на території зони відчуження, а також впорядкувати повноваження органів виконавчої влади на цій території. Як заявив міністр екології О.Семерак, закордонні компанії зацікавлені в розвитку проектів з сонячної енергетики на цій території⁵³. Міністр також підтвердив під час зустрічі Асамблеї донорів фонду «Укриття», що насунання арки четвертого енергоблоку ЧАЕС заплановано у листопаді⁵⁴.

⁴⁴ <http://www.atom.gov.ua/ua/press/nngc/45649-na-raes-uspshno-zaversheno-priyimaln-viprobuвання-sistemi-rodos/>

⁴⁵ <http://www.atom.gov.ua/ua/press/nngc/45640-na-raes-providut-spln-navchannya-z-natcgvardyu-ta-sbu/>

⁴⁶ <http://www.atom.gov.ua/ua/press/nngc/45633-predstavniki-naek-energoatom-vzyali-uchast-v-mjnarodnyi-zustrch-z-pitan-pdvischennya-bezpeki-ta-styikost-aes-do-umov-vajkih-avaryi/>

⁴⁷ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/434-2016-%D0%BF>

⁴⁸ <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249211652>

⁴⁹ <http://www.atom.gov.ua/ua/press/nngc/45575-fahvtc-zaporzko-aes-prohodyat-navchannya-z-montoringu-programnogo-kompleksu-beaconsm/>

⁵⁰ <http://www.atom.gov.ua/ua/press/nngc/45613-predstavniki-mnsterstva-energetiki-ssha-obgovorili-pitannya-rozvitku-naek-energoatom-z-kervnitctvom-kompan/>

⁵¹ <http://www.atom.gov.ua/ua/press/nngc/45592-sud-priyinyav-rshennya-na-korist-naek-energoatom-u-sprav-pro-pripinennya-vikonavchogo-provadjenntya-za-sumnynoyu-za-borgovanstyu-ukrelektrovatu/>

⁵² <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1472-19>

⁵³ <http://ukrainian.voanews.com/a/ukraina-chornobyl-kanada-ameryka/3441357.html>

⁵⁴ <http://www.unn.com.ua/uk/news/1588888-nasuvannya-arki-chetvergovogo-energobloku-chaes-zaplanovano-u-listopadi-o-semerak>

Енергетична ефективність та соціальні питання

У порівнянні зі значними успіхами у реформуванні енергетичної галузі в інших сферах, в частині енергозбереження та енергоефективності є значна прогалина, зокрема, у сфері імплементації ключових Директив, про що свідчить звіт з пріоритетних реформ за перше півріччя 2016 року, опублікований Національною радою реформ у липні⁵⁵.

У Верховній Раді були зареєстровані урядовий законопроект «Про енергетичну ефективність будівель» та депутатський – «Про комерційний облік комунальних послуг». Ці законопроекти є важливими кроками на шляху до запровадження заходів з енергозбереження в масштабах усієї країни, однак потребують доопрацювання в частині врахування пропозицій незалежних експертів та фахівців у відповідній галузі.

Схвалення у липні Кабінетом Міністрів України Концепції впровадження механізмів стабільного фінансування заходів з енергоефективності (створення Фонду енергоефективності) є позитивною новиною, однак така концепція може бути дієвою та ефективною лише за умови відповідності законодавству Європейського Союзу, зокрема, нормам з регулювання надання державної допомоги, та в комплексі з іншими заходами і законодавчими ініціативами у сфері енергоефективності. Низький рівень опрацьованості Концепції, а також лише ранній етап розробки необхідних законодавчих рамок залишають багато питань щодо такої відповідності та потенційної результативності Фонду.

Директива 2012/27/ЄС про енергоефективність

Облік (ст. 9 Директиви)

Без повного обліку енергоресурсів складно говорити про ефективне впровадження заходів з енергозбереження. Організаційні та правові засади забезпечення комерційного обліку послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання та забезпечення відповідною обліковою інформацією споживачів таких послуг визначено у проекті Закону України «Про комерційний облік комунальних послуг», який у липні був внесений народними депутатами на розгляд Верховної Ради (реєстр. № 4901 від 06.07.2016).

Законопроект визначає обов'язковим колективний та індивідуальний комерційний та розподільчий приладний облік, а також встановлює граничні терміни запровадження обліку для нежитлових будівель – до 01.10.2017, а для житлових – до 01.10.2018, що загалом відповідає вимогам Директиви. Крім того, проект акта визначає механізми запровадження комерційного обліку існуючих, нових, реконструйованих та капітально відремонтованих будівель, оплати за встановлення, заміну та обслуговування вузлів обліку, правовідносин у частині експлуатації, перевірки та заміни вузлів обліку. Крім того, впроваджується порядок доступу до вузлів обліку, визначається обсяг обов'язкової інформації для формування рахунків та доступ до такої інформації, а також відповідальність за порушення законодавства у сфері комерційного обліку комунальних послуг.

Національний фонд енергоефективності, фінансування і технічна підтримка (ст. 20 Директиви)

Кабінет Міністрів своїм розпорядженням від 13 липня 2016 року (№ 489-р) схвалив Концепцію впровадження механізмів стабільного фінансування заходів з енергоефективності (створення Фонду енергоефективності), яка ґрунтується на прийнятті низки важливих законопроектів про: житлово-комунальні послуги, комерційний облік комунальних послуг та енергетичну ефективність будівель⁵⁶.

Однак, дана Концепція не в повному обсязі відповідає вимогам Директиви, про що неодноразово наголошувалося провідними фахівцями в галузі енергозбереження.⁵⁷ Склалася ситуація, що реалізація зобов'язань здійснюється у зворотному напрямку – підзаконні нормативно-правові акти приймаються раніше, ніж законодавчі.

---

⁵⁵ <http://www.president.gov.ua/news/nacionalna-rada-reform-vidzvituvala-za-pershe-pivrichchya-20-37765>

⁵⁶ <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249189954>

⁵⁷ <http://necu.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/Rezultaty-opytuvannia-po-fondu-2.pdf>

Енергетична ефективність та соціальні питання

В умовах відсутності сформованих та дієвих механізмів впровадження заходів з енергоефективності, передбачених європейськими Директивами, що залишаються не імplementованими, зростає роль окремих існуючих програм підтримки. Зокрема, довіра громадян до урядової програми «теплих кредитів» поступово зростає, про що свідчать дані Держенергоефективності – від початку дії програми державною підтримкою скористалося близько 150 тисяч домогосподарств на суму більше 2 млрд гривень⁵⁸. Крім того, у липні Уряд виділив додатково 100 млн гривень на продовження програми «теплих» кредитів для впровадження заходів з енергозбереження у житловому фонді.⁵⁹

Окрім продовження програми «теплих кредитів», Прем'єр-міністр України В.Гройсман надав доручення обласним державним адміністраціям спільно з органами місцевого самоврядування прискорити прийняття місцевих програм співфінансування енергоефективних заходів для населення, закликавши голів обласних державних адміністрацій та міських голів активніше допомагати громадянам проводити енергомодернізацію житла.⁶⁰

На тлі надзвичайно слабкої інформаційної діяльності Уряду з роз'яснення причин та наслідків підняття тарифів, пов'язаного з вирівнюванням цін на газ для різних категорій споживачів, у липні загострилися протестні настрої місцевих громад. 4 міськради обласних центрів, включаючи столицю, вже оголосили «мораторій» на підняття тарифів, у той час як низка інших міст має схожі плани.⁶¹ Судячи з коментарів Прем'єр-міністра В. Гройсмана, державна влада не має чіткого плану розв'язання цього конфлікту, що назріває, залишаючи право вибору за органами місцевого самоврядування.⁶²

Енергосервісні контракти (ст. 18 Директиви)

З метою виконання зобов'язань щодо усунення регуляторних та нерегуляторних бар'єрів, які заважають впровадженню енергосервісних контрактів (ЕСКО), розроблено законопроект про внесення змін до Закону України «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації» (щодо механізму закупівлі енергосервісу)» (реєстр. № 4549 від 29.04.2016), реалізація положень якого дозволить усунути як регуляторні бар'єри, що виникнуть після вступу в дію Закону України «Про публічні закупівлі», так і нерегуляторні – недостатній рівень захисту інтересів інвесторів та складність входження на ринок іноземних інвесторів. На жаль, зазначений законопроект навіть не включено до порядку денного засідання Верховної Ради.

Однак, незважаючи на це, в Одеській області вперше в Україні запустили ринок енергосервісу. 13 липня у Савранському районі та оголосили тендер на закупівлю енергосервісу для двох місцевих шкіл.⁶³

Директива 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

Уряд схвалив законопроект «Про енергетичну ефективність будівель», який відповідно до регламентних вимог внесено на розгляд Верховної Ради України (реєстр. № 4941 від 11.07.2016.)⁶⁴ За словами Голови Держенергоефективності Сергія Савчука, основна мета законопроекту – сприяти зменшенню споживання енергоресурсів у будівлях, саме цим документом в країні будуть створені правові умови для ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів в житлових та громадських будівлях і залучення інвестицій у цю сферу.⁶⁵

У розробці законопроекту, крім представників Мінрегіону та Держенергоефективності, брали участь європейські партнери. Янез Копач, директор Секретаріату Енергетичного Співтовариства, під час розгляду Урядом законопроекту зазначив: «Сподіваюся, що закон про енергетичну ефективність

⁵⁸ http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249132825&cat_id=244277212

⁵⁹ <http://ua.interfax.com.ua/news/general/360371.html>

⁶⁰ http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249196811&cat_id=244276429

⁶¹ <http://ukr.segodaya.ua/ukraine/tarifnyy-fleshmob-zhitomir-i-lvov-vveli-moratorii-na-povyshenie-kommunalki-733425.html>

⁶² <http://ua-energy.org/post/61783>

⁶³ <http://chornomorka.com/archive/a-7854.html>

⁶⁴ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59631

⁶⁵ http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249168338

Енергетична ефективність та соціальні питання

будівель (з'явиться) задовго до нового року. Це важливо не лише для українських громадян як споживачів, але і для бюджету. Цей законопроект є однією з основних умов для надання третього траншу макрофінансової допомоги від ЄС. Також енергозбереження є гарною можливістю для розвитку бізнесу».⁶⁶

Директива 2010/30/ЄС про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами

Вимоги Директиви станом на зараз є частково виконаними, зокрема, вже були прийняті технічні регламенти енергетичного маркування побутових електричних холодильників, побутових пральних машин, електричних ламп та світильників, побутових посудомийних машин.

За неофіційною інформацією, у липні Мінюст надав висновки стосовно розроблених Держенергоефективності проектів постанов Уряду щодо затвердження решти технічних регламентів. Це означає, що є підстави недовзі очікувати на прийняття низки постанов Уряду, що затвердять технічні регламенти, зокрема, таких:

- Технічного регламенту енергетичного маркування кондиціонерів повітря;
- Технічного регламенту енергетичного маркування телевізорів;
- Технічного регламенту енергетичного маркування побутових духових шаф та кухонних витяжок;
- Технічного регламенту енергетичного маркування побутових барабанних сушильних машин;
- Технічного регламенту енергетичного маркування побутових прально-сушильних машин; та
- Технічного регламенту енергетичного маркування пилососів.

Соціальні питання

В очікуванні на отримання населенням платіжних рахунків за новими підвищеними тарифами з початком опалювального сезону, як загальнонаціональні, так і місцеві політичні сили використовують брак грамотної інформаційної кампанії на свою користь. Так, Радикальна партія Олега Ляшка вимагає скасування відповідних рішень НКРЕКП у судовому порядку,⁶⁷ а ВО «Батьківщина» називає підвищення тарифів злочином.⁶⁸ Органи ж місцевої влади переходять до активних дій – станом на кінець місяця низка місцевих рад проголосувала за так званий «тарифний мораторій», ще більше мають плани розглянути таке питання.⁶⁹

В той же час, Прем'єр-міністр Володимир Гройсман коментує ситуацію, що склалася, як спробу політичного піару і звинувачує міськради у популізмі. Хоча голова Уряду слушно радить представникам місцевої влади скеровувати наявні внаслідок бюджетної децентралізації кошти на впровадження заходів з підвищення енергоефективності,⁷⁰ неузгодженість відповідної державної політики та відсутність правових стимулів та дієвих механізмів ускладнює повномасштабну реалізацію таких заходів.

---

⁶⁶ <http://www.ukrinform.ua/rubric-politycs/2045786-kopac-zakon-pro-energoefektivnist-osnovna-umova-tretogo-transu-mvf.html>

⁶⁷ <http://liashko.ua/news/general/2219-lyashko-mi-dobivayemos-znizhennya-tarifiv-cherez-sud-video>

⁶⁸ <http://taryfy.net/>

⁶⁹ <http://ua-energy.org/post/61783>

⁷⁰ <http://jkg-portal.com.ua/ua/publication/one/grojsman-rozpovv-shho-zrobit-msta-jenergoiefektivnshimi-47416>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

Ратифікацію Паризької кліматичної угоди та прийняття у першому читанні законопроектів щодо двох надзвичайно важливих інструментів екологічної політики – оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки – можна вважати першими важливими кроками в напрямку реформування екологічної та кліматичної політики відповідно до стандартів Європейського Союзу.

Для забезпечення якнайповнішої відповідності *aquis communautaire* та забезпечення їх ефективної роботи в рамках національної правової системи, законопроекти про ОВД та СЕО мають бути доопрацьовані в процесі їх підготовки до другого читання. Питання імплементації горизонтального законодавства ЄС однозначно стоїть на політичному порядку денному Міністра екології та природних ресурсів, а також двосторонніх органів Україна-ЄС⁷¹.

Стартувало обговорення проекту Розпорядження Кабінету Міністрів “Про схвалення Концепції реформування державної системи моніторингу довкілля”, що є одним з перших важливих кроків на шляху реформування законодавства і практики у сфері забруднення атмосферного повітря. Також, особливої уваги заслуговує питання розробки Національного плану скорочення викидів для підприємств гірничо-металургійного комплексу, оскільки не зрозуміло, яким чином він буде узгоджений із проектом Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок, прийняття якого очікується і є, серед іншого, серед зобов'язань України перед Енергетичним Співтовариством.

Варто зауважити, що Україна увійшла до 20 країн світу і до трійки європейських країн, які першими ратифікували Паризьку угоду⁷², що засвідчує готовність держави до нового етапу розвитку відновлюваної енергетики. Крім того, зазначаючи розвиток альтернативної енергетики одним із пріоритетних напрямків діяльності, влада намагається залучити в галузь більше іноземних інвестицій: зокрема, за рахунок використання «зеленого» потенціалу зони відчуження Чорнобильської АЕС.

Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (кодифікація) (Стаття 363 УА):

12 липня 2016 року Верховна Рада України прийняла за основу проект Закону України про оцінку впливу на довкілля (№ 2009а-д)⁷³. Законопроект готується до другого читання. Законопроект є важливим та цілісним, в цілому відображає модель та положення Директиви. Водночас, він є надто складним, та потребує доопрацювання з метою забезпечення ефективної роботи запропонованої моделі оцінки впливу на довкілля в національній системі (особливо узгодження з чинними процедурами проектування та отримання дозволів на будівництво) та подолання корупційних ризиків. Окрім того, його реалізація потребуватиме прийняття низки підзаконних актів.

Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище (Стаття 363 УА):

12 липня 2016 року Верховна Рада України прийняла за основу проект Закону України про стратегічну екологічну оцінку (реєстраційний № 3259)⁷⁴. Законопроект готується до другого читання. На нашу думку, найбільшою проблемою з точки зору відповідності даного законопроекту нормам Директиви є те, що із сфери дії закону практично виведена уся містобудівна документація, включаючи генеральні плани міст (населених пунктів). В той час, як в Європейському Союзі переважна більшість усіх СЕО, що проводяться, стосуються власне планування територій.

---

⁷¹ <http://menr.gov.ua/press-center/news/123-news1/5105-ostapa-semerak-my-vidkryti-do-hromadskoho-obhovorennia-reformuvannia-pryrodoohoronnoi-sfery>,

http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248626330&cat_id=247749488

⁷² <http://menr.gov.ua/press-center/news/123-news1/5154-ostap-semerak-ukraina-stala-u-riad-tykh-krain-iaki-formuvatymut-svitovyi-trend-zberezhennia-klimatu>

⁷³ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1449-19>

⁷⁴ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1450-19>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

Директива 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього середовища, та внесення змін та доповнень до Директив №№85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС про участь громадськості та доступ до правосуддя (Стаття 363 УА):

12 липня 2016 року проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення містобудівної діяльності (№4733-2), яким пропонувалось розширити права громади у сфері містобудування, зокрема шляхом включення детальних положень щодо проведення громадських слухань, було відхилено⁷⁵. Проте, проект закону з аналогічною назвою за № 4733-1 було прийнято за основу⁷⁶. Даний законопроект має на меті спростити дозвільні процедури у будівництві шляхом запровадження будівництва в залежності від категорії складності за декларативним принципом або на підставі дозволу на виконання будівельних робіт, але, на відміну від відхиленого альтернативного законопроекту не пропонує жодних змін щодо питань участі громадськості. Законопроект може бути доопрацьований до другого читання з метою, серед іншого, врахування вимог Організації економічного співробітництва та директорів щодо участі громадськості.

Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи (Стаття 363 УА):

Міністр екології та природних ресурсів О. Семерак у одному з інтерв'ю, серед іншого, зазначив: «Природа – не Світовий банк, вона не може відстрочити виплати по кредитах і буде нараховувати штрафи. Тому ми повинні поставити лічильники викидів на кожній точці викидів та створити систему економічних стимулів для підприємців, які інвестують в обладнання, направлені на зменшення викидів»⁷⁷. Проте, політичні заяви такого плану повинні супроводжуватись активним виконанням Директиви, адже низка заходів, закріплених у Плані імплементації Директиви припадає на 2015-2016 рік, зокрема це стосується посилення інституційної спроможності здійснення моніторингу атмосферного повітря.⁷⁸

Хоча оприлюднений неофіційний робочий документ (non-paper) для другого засідання Комітету асоціації між Україною та ЄС, що відбулось 5-6 липня 2016 року, згадує про те, що проаналізовано відповідність існуючих мереж моніторингу вимогам Директиви, розроблено попередню версію методології розробки планів щодо якості повітря для зон і агломерацій, розроблено проект процедури моніторингу стану довкілля підприємствами, інституціями та організаціями, діяльність яких веде до погіршення стану довкілля, даних документів немає у публічному доступі.⁷⁹

21 липня Мінприроди на своїй офіційній сторінці оприлюднило для коментування громадськістю (до 21 серпня 2016 року) проект Розпорядження Кабінету Міністрів “Про схвалення Концепції реформування державної системи моніторингу довкілля”.⁸⁰ Зокрема, у пояснювальній записці до проекту зазначається, що існуюча система потребує докорінних змін – “враховуючи, що Україна є учасником багатьох міжнародних двосторонніх та багатосторонніх угод і конвенцій, виконання яких потребує наявності достовірної інформації про стан навколишнього середовища, а також зобов'язання країни у природоохоронній сфері, пов'язані з імплементацією актів законодавства ЄС”.

Концепція визначає основні напрями реформування державної системи моніторингу довкілля: оптимізація наявної системи моніторингу, перехід від міжвідомчого моніторингу до проведення комплексних оцінок, створення єдиної мережі спостережень, створення умов для технічного переоснащення системи моніторингу, організація науково-методичного супроводження удосконалення системи моніторингу, виконання міжнародних зобов'язань з питань надання екологічної інформації. Прийняття та подальша реалізація такої концепції сприятиме виконанню

⁷⁵ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/radan_gs09/ns_pd2?day =12&month =07&year=2016&nom_s=4

⁷⁶ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=4733-1&skl=9

⁷⁷ <http://menr.gov.ua/press-center/news/123-news1/5054-ostap-semerak-ratyfikuvavshy-paryzku-uhodu-ukraina-otrymuie-shans-vplyvaty-na-mizhnarodnu-polityku-zakhystu-klimatu-3>

⁷⁸ http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248102785&cat_id=247984327

⁷⁹ http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248626330&cat_id=247749488

⁸⁰ <http://www.menr.gov.ua/public/discussion/5138-proekt-rozporiadzhennia-kabinetu-ministriv-ukrainy-pro-skhvalennia-kontseptsii-reformuvannia-derzhavnoi-sistemy-monitorynhu-dovkillia>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

інституційних, організаційних та координаційних заходів, передбачених планом імплементації Директиви 2008/50/ЄС.

Директива 2009/147/ЄС про захист диких птахів (ст. 4.2) (Стаття 363 УА):

Щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо посилення заходів по охороні природи" (№ 4869), що був зареєстрований 24 червня, Комітет Верховної Ради з питань запобігання і протидії корупції (протокол № 79 від 14 липня 2016 року) вирішив, що у проекті не виявлено корупційних факторів та проект акту відповідає антикорупційному законодавству.⁸¹

12 липня у Верховній Раді зареєстровано Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення заходів по боротьбі з порушенням екологічного законодавства. Проект закону прямо не стосується охорони птахів, тим не менше, при прийнятті такого закону окремі його положення (зокрема, підвищенням штрафів по 12 антибраконьєрським статтям Кодексу України про адміністративні правопорушення) сприятимуть охороні диких птахів.⁸²

Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень) (Стаття 363 УА):

7 липня 2016 року було проведено круглий стіл "Екологічні аспекти імплементації Угоди про асоціацію Україна-ЄС. Гірничо-металургійний комплекс", організований Укрметалургпромом. Під час заходу, серед іншого, обговорювали питання розробки Національного плану скорочення викидів для гірничо-металургійного комплексу.⁸³ Зокрема, президент Укрметалургпрому Олександр Каленков зазначив, що "Після того як підприємства визначили, що "Укрметалургпром" буде основним замовником щодо цих двох проектів [Національний план скорочення викидів та Дослідження обґрунтувань квоти гірничо-металургійного комплексу на викиди парникових газів], були проведені конкурси і відібрані компанії-переможці". Генеральними підрядниками виконання проектів стали Центр екології і розвитку нових технологій та ДЦ "Екосистема".

Зокрема, в рамках проекту "Національний план скорочення викидів", за словами Каленкова, буде розроблений документ, який включає екологічні, економічні та технологічні аспекти переходу підприємств гірничо-металургійного комплексу на нові екологічні вимоги відповідно до Директиви 2010/75/ЄС. Він також зазначив, що Національний план скорочення викидів після його підготовки повинен бути затверджений Мінприроди, винесений на засідання Кабміну та затверджений розпорядженням уряду.⁸⁴

Не зрозуміло, яким чином даний план скорочення викидів підприємствами гірничо-металургійного комплексу буде узгоджено з розробленим та обговореним з громадськістю минулого року Національним планом скорочення викидів від великих спалювальних установок, який, незважаючи на обіцянки уряду затвердити його до кінця 2015 року, й надалі залишається лише в статусі проекту.⁸⁵

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлювальних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС (Стаття 338 УА)

У липні Верховна Рада прийняла Закон № 0105 про ратифікацію Паризької угоди щодо боротьби зі зміною клімату⁸⁶, згодом підписаний Президентом П. Порошенком⁸⁷. За словами міністра екології О. Семерака, ухваленням угоди Україна підтвердила, що національна економіка буде зорієнтована на

---

⁸¹ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59498

⁸² http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59662

⁸³ http://www.ukhin.org.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=6&layout=blog&Itemid=28

⁸⁴ <http://minprom.ua/news/214021.html>

⁸⁵ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=244996332>

⁸⁶ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59666

⁸⁷ <http://ua.interfax.com.ua/news/general/361253.html>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

низьковуглецеву модель розвитку⁸⁸. Таким чином, прийняття Україною документу має продемонструвати іноземним інвесторам необхідність підтримати низьковуглецевий шлях розвитку держави, а також надати можливість залучити чималі кошти у проекти зі зміни клімату, що охоплюють різні сектори економіки.

Розпорядженням № 552-р від 13.07.2016 уряд схвалив програму⁸⁹ розвитку гідроенергетики України до 2026 року, відповідно до якої частку маневрених потужностей ГЕС і ГАЕС планується довести до 15,5% в загальному енергобалансі. Реалізація програми дозволить створити оптимальний баланс між різними видами енергогенеруючих потужностей, досягти економічно обґрунтованої ціни на електроенергію, а також сприятиме зменшенню викидів продуктів горіння на ТЕС⁹⁰.

Водночас, Мінприроди надіслало розробнику програми – Міненергосвіту – офіційний лист із зауваженнями та пропозиціями до програми. Зокрема, Мінприроди не погоджується з будівництвом Дністровської ГАЕС (1-3 черга) та Канівської ГАЕС у зв'язку з відсутністю оцінки впливу на довкілля чи об'єкти природно-заповідного фонду, які знаходяться в зоні впливу цих енергооб'єктів. Тим не менше, позиція Мінприроди при затвердженні програми врахована не була⁹¹, як і думка екологічної громадськості щодо необхідності проведення стратегічної екологічної оцінки та порушення Оргуської конвенції в частині участі громадськості у прийнятті рішень, що стосуються довкілля.

Україна хоче використати потенціал Чорнобильської зони відчуження в «зеленій» енергетиці. Верховна прийняла доопрацьований законопроект № 4437 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання окремих питань правового режиму території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи⁹². Цей законопроект, зокрема врегулює питання розпорядження землями державної власності, містобудівної діяльності та видачі дозволів на користування водними об'єктами в зоні відчуження. За словами міністра екології О. Семерака, прийняття цього законопроекту дозволить залучити інвестиції у відновлювану енергетику України та безпосередньо розвиток зони відчуження Чорнобильської АЕС, адже низка інвесторів – зокрема, дві інвестиційні компанії з США та чотири канадські енергетичні компанії – вже зараз зацікавлена у будівництві сонячних електростанцій у зоні відчуження⁹³.

---

⁸⁸ <http://menr.gov.ua/press-center/news/123-news1/5139-ostap-semerak-ratyfikatsiia-paryzkoi-uhody-tse-vybir-ukrainy-na-koryst-vidnovliuvalnoi-enerhetyky>

⁸⁹ <http://www.kmu.gov.ua/document/249220030/R0552.doc>

⁹⁰ <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249220047>

⁹¹ http://menr.gov.ua/images/blog/news/12_07_2016/Program_gidroenergetyky.pdf

⁹² http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249188229&cat_id=244277212

⁹³ <http://menr.gov.ua/press-center/news/123-news1/5156-ostap-semerak-soniachni-elektrostantsii-v-zoni-vidchuzhennia-nablyziat-ukrainu-do-zaprovadzhennia-ekolohichno-chystoi-enerhetyky>

Нафта

Активність Уряду з виконання зобов'язань України в аналізованому напрямі залишається низькою. Це відбувається внаслідок віддаленості термінів реалізації поставлених завдань і через відпустки фахівців, відповідальних за підготовку проектів владних рішень. Помітна також відсутність належної координації дій органів влади, що виявляється, зокрема, у створенні великої кількості робочих груп з імплементації Угоди про асоціацію, які не взаємодіють між собою. При цьому в їхньому складі зазвичай відсутні експерти нафтового ринку, що спричинює появу численних помилок у підготовлених документах, зокрема в самих планах імплементації.

Моніторинг свідчить, що протягом липня 2016 року дії Уряду в нафтовій сфері було зосереджено на аналізі можливостей розширення резервуарного парку, який може бути використаний для зберігання запасів нафти й нафтопродуктів, та вдосконаленні інституційної структури надання надр у користування з урахуванням міжнародних зобов'язань.

Директива 2009/119/ЄС стосовно накладення на держав-членів ЄС зобов'язання щодо підтримки мінімальних запасів сирової нафти та/чи нафтопродуктів (ст. 338 УА)

Згідно з пунктами 4 і 5 розділу 1.2 плану імплементації Директиви, Міненерговугілля взяло на себе зобов'язання щодо будівництва додаткових резервуарних ємностей для зберігання мінімальних запасів сирової нафти та/або нафтопродуктів⁹⁴. Це рішення спричинено тим, що під час круглого столу «Створення мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів в Україні»⁹⁵ було наголошено, що загальний обсяг мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів в Україні має становити близько 2 млн. т. у нафтовому еквіваленті, тоді як наявний у держави резервуарний парк розрахований на вдвічі менший обсяг.

З огляду на це, 26 липня 2016 року міністром енергетики та вугільної промисловості України підписано Наказ № 468⁹⁶. Ним передбачено будівництво протягом 21 місяця у с. Смільне Бродівського району Львівської області вертикального сталевого резервуару з плавучою покрівлею РВСПП-50 000, призначеного для зберігання 50 тис. куб. м нафти загальною кошторисною вартістю 177,9 млн. грн. Як зазначив перший заступник генерального директора ПАО «Укртранснафта» А. Пасішник, збільшення власного резервуарного парку дозволить не користатися послугами зі збереження нафти, що надають інші компанії⁹⁷.

Проте залишається невідомим, чи будуть виділені кошти на будівництво і коли воно розпочнеться. Окрім цього, оскільки згаданий резервуар буде зведений на місці чотирьох раніше виведених з експлуатації, обсяг державного резервуарного парку збільшиться лише на 10 тис. куб. м.

Також відсутній прогрес у створенні робочої групи з розроблення механізму формування мінімальних запасів сирової нафти та/або нафтопродуктів, про що було заявлено після проведення 26-27 травня 2016 року Державним агентством резерву України круглого столу «Створення мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів в Україні»⁹⁸.

Суттєві побоювання викликає й той факт, що внаслідок неусталеності української термінології вітчизняні політики й державні службовці не завжди розрізняють поняття стабілізаційного запасу, мобілізаційного резерву й мінімальних запасів нафти та/або нафтопродуктів, що може призвести до помилок у формуванні й реалізації державної політики в цій сфері.

Директива 94/63/ЄС про контроль викидів летких органічних сполук із резервуарів із нафтопродуктами та при їхньому транспортуванні з нафтобаз до заправних станцій, зі змінами та доповненнями, внесеними Регламентом 1882/2003 (Додаток XXX, ст. 360-363, 365, 366 УА)

Затверджений Кабінетом Міністрів України план імплементації Директиви⁹⁹ містить велику кількість помилок, що виникли внаслідок неточного її перекладу українською. Зокрема, нафтопродукти (а саме

---

⁹⁴ http://www.kmu.gov.ua/document/248091904/Dir_2009_119.pdf

⁹⁵ <http://interfax.com.ua/news/press-release/345292.html>

⁹⁶ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245131366>

⁹⁷ <http://delo.ua/business/minenergougija-odobrilo-stroitelstvo-nefterezervuara-dlja-ukrtra-320849>

⁹⁸ http://www.gosrezerv.gov.ua/reserv/control/uk/publish/article?art_id=162944&cat_id=45334

⁹⁹ http://www.kmu.gov.ua/document/248091862/Dir_94_63.pdf

автомобільний бензин, дизельне паливо, гас, скраплений нафтовий газ) названі в ньому бензином, нафтобази – терміналами, резервуари – мобільними контейнерами, автозаправні комплекси – сервісними станціями, а пристрої для заливу та зливу нафтопродуктів – вантажними кранами. Ці помилки повторює й переклад самої Директиви, наведений на сайті Верховної Ради¹⁰⁰. Більше того, в її назві резервуари з нафтопродуктами названо «сховищами нафти».

З огляду на це, варто якнайшвидше переглянути тексти відповідних документів, оскільки термін виконання завдань, передбачених пунктами 1.1.1, 1.1.2 і 1.2.1 плану імплементації Директиви спливає в листопаді 2016 року.

Директива 94/22/ЄС про умови надання і використання дозволу на розвідування, розробку і виробництво вуглеводнів (Додаток XXVII, ст. 279, 280, 341 УА)

На виконання пункту 1.2.1 плану імплементації Директиви¹⁰¹ щодо вдосконалення інституційної структури, що відповідає новому порядку надання надр у користування з урахуванням міжнародних зобов'язань України, 6 липня 2016 року міністром екології та природних ресурсів України підписано Наказ № 246, яким затверджено Положення про Комісію з питань надрокористування.

Комісію створено відповідно до пункту 25 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами¹⁰² для попереднього розгляду матеріалів щодо надання, продовження строку дії, зупинення, поновлення, переоформлення, анулювання дозволів та внесення змін до спеціальних дозволів на користування надрами.

Прийняте рішення спрямоване на унеможливлення кулуарного прийняття рішень і прискорення надання дозволів на розвідування, розробку і виробництво вуглеводнів усім організаціям, що мають у своєму розпорядженні необхідні ресурси. Створення комісії дозволило розблокувати видачу дозволів на користування надрами¹⁰³.

Стаття 279 УА в частині забезпечення рівності доступу та здійснення діяльності з розвідки, видобування та виробництва вуглеводнів

27 липня було визначено переможця конкурсу на залучення інвестора для реалізації Угоди про розподіл вуглеводнів, що видобуватимуться в межах ділянки Юзівська. Ним стала компанія «Юзгаз Бі.Ві.» (Нідерланди), що, як зазначається, запропонувала найкращі умови для реалізації проекту¹⁰⁴. Порядок проведення та умови конкурсу і склад конкурсного комітету, до якого увійшли керівники профільних міністерств, НАК «Надра України», ТОВ «Надра Юзівська», народні депутати України, було визначено Міжвідомчою комісією з організації укладення та виконання угод про розподіл продукції.

Проте, за висновками незалежних експертів, в організації конкурсу простежувалася невідповідність вимогам в частині забезпечення рівних умов для участі в конкурсі на пошук, розвідування та видобуток вуглеводнів усім організаціям, які мають у своєму розпорядженні необхідні ресурси; визначення переможця на підставі об'єктивних, опублікованих критеріїв¹⁰⁵.

---

¹⁰⁰ http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/994_439

¹⁰¹ http://www.kmu.gov.ua/document/248102926/Dir_94_22.pdf

¹⁰² <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-n>

¹⁰³ <http://www.geo.gov.ua/novyna/komisiya-z-pytan-nadrokorystuvannya-zapracyovala-v-odnodennyi-termin>

¹⁰⁴ <http://nadraukrayny.com.ua/визначено-переможця-конкурсу-на-залу-2/>

¹⁰⁵ <http://economy.apostrophe.com.ua/article/ienergetika/2016-07-29/skandal-s-dobyichey-gaza-na-yuzovskom-uchastke-stali-izvestnyi-novye-detali/6509>

Бізнес-клімат

За липень місяць не відбулось прогресу по найбільш очікуваним законопроектам № 4493 «Про ринок електричної енергії України» та № 2966-д «Про НКРЕКП». Жоден з цих законопроектів, що передбачають розвиток незалежного енергоринку України та створення незалежного регулятора, не були проголосовані у першому та другому читаннях відповідно, але розгляд продовжиться в наступній V сесії Верховної Ради.

У той же час були зроблені прогресивні кроки для збільшення прозорості та зменшення корупції на митниці та під час публічних закупівель: з 1 серпня запрацюють системи «Єдине Вікно» та ProZorro. Також в комітеті з питань ПЕК успішно пройшов етап розгляду законопроект № 4840 «Про розкриття інформації у видобувних галузях». Своїм рішенням комітет рекомендував прийняти його за основу у першому читанні. Серед інших позитивних кроків було прийнято в першому читанні проект закону «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2009а-д), що зобов'яже компанії проходити оцінку наслідків впливу на довкілля.

Стаття 22 УА, Розділ III "Юстиція, Свобода та Безпека", про боротьбу зі злочинністю та корупцією

Статті 281-288 Угоди про асоціацію, Глава 12 «Прозорість» Директиви 2013/34/ЄС про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств, 2013/50/ЄС про внесення змін до Директиви 2004/109/ЄС про гармонізацію вимог до прозорості щодо інформації про емітентів, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку та 2007/14/ЄС що встановлює докладні правила для виконання деяких положень Директиви 2004/109/ЄС

За результатами розгляду Комітетом з питань ПЕК проект закону «Про розкриття інформації у видобувних галузях» (№ 4840) рекомендовано Верховній Раді прийняти за основу у першому читанні та, після отримання всіх зауважень та коментарів, доопрацювати його для внесення на розгляд у другому читанні¹⁰⁶.

Проект закону «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» (№ 2126а) отримав висновок Головного науково-експертного управління та був обговорений у профільному комітеті ВРУ. Експертним висновком визначено, що законопроект доцільно повернути суб'єкту законодавчої ініціативи на доопрацювання¹⁰⁷. Натомість комітет рекомендував прийняти законопроект за основу. Законодавство поширюється на всі критичні об'єкти інфраструктури не залежно від форми власності, результатом кібератаки яких може бути загроза нацбезпеці. До таких об'єктів відносяться в тому числі підприємства, що здійснюють діяльність та надають послуги у галузях енергетики.

Стаття 22 УА, Розділ III "Юстиція, Свобода та Безпека", про боротьбу зі злочинністю та корупцією

Статті 271-296 УА, Глава 11 "Питання пов'язані з торгівлею енергоносіями" Директиви 2009/72/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку електричної енергії та 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу

Проекти законів «Про ринок електричної енергії України» (№ 4493)¹⁰⁸ та «Про НКРЕКП» (№ 2966-д)¹⁰⁹ перенесено на повторне перше та друге читання відповідно.

Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законів України щодо здійснення моніторингу закупівель було опрацьовано Комітетами ВРУ з питань бюджету, з питань європейської інтеграції, з питань запобігання і протидії корупції та Комітетом ВРУ з питань економічної політики. Останній рекомендував парламенту прийняти даний проект Закону за основу¹¹⁰.

---

¹⁰⁶ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59455

¹⁰⁷ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55657

¹⁰⁸ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58829

¹⁰⁹ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58234

¹¹⁰ <http://iportal.rada.gov.ua/news/Novyny/132636.html>

Бізнес-клімат

У той же час електронна система публічних закупівель ProZorro з 1 серпня повністю запрацює з 1 серпня по всій країні¹¹¹.

Міністерство фінансів затвердило усі нормативні формальності для запуску «Єдиного вікна» на митниці з 1 серпня. «Єдине вікно» полегшить ведення бізнесу завдяки спрощенню та прискоренню проходження митниці – застосовується принцип «мовчазної згоди» якщо немає рішення контролюючих органів впродовж 4 годин. «Єдине вікно» дозволить зменшити прояви корупції, зменшить витрати для бізнесу та дозволить ефективно розподіляти ресурси. Ініціатива «Єдине вікно» – це одне із ключових питань комплексної реформи митниці¹¹²

Стаття 378-379 УА, Глава 10 «Політика у сфері промисловості та підприємництва», щодо умов для підприємницької діяльності для всіх суб'єктів господарювання.

Проект Закону про внесення змін до статті 241 Цивільного кодексу України щодо запобігання рейдерського захоплення власності № 4031а опрацьовано Комітетами ВРУ з питань бюджету, з питань запобігання і протидії корупції, з питань європейської інтеграції та наразі опрацьовується ще в профільному Комітеті ВРУ з питань правової політики та правосуддя¹¹³.

Прийнято в першому читанні Проект Закону про оцінку впливу на довкілля № 2009а-д. Прийняття закону зобов'яже компанії проходити оцінку наслідків впливу на довкілля. Крім того, закон дозволить залучити громадськість до обговорень щодо розвитку територій¹¹⁴.

На «круглому столі» голова Комітету ВРУ з питань промислової політики та підприємництва наголосив про необхідність залучення інвестицій через індустриальні парки, що передбачено пакетом законопроектів № 2554а-д та 2555а-д. Завдяки цим законопроектам відбудеться стимулювання розвитку вітчизняного переробного виробництва, оскільки в законопроектах зокрема передбачено спрощення механізму ввізного мита, особливий режим оподаткування на перші 5-10 років діяльності¹¹⁵.

Стаття 255-260 УА, Глава 10 «Конкуренція», частина 1 «Антиконкурентні дії та злиття», про застосування законодавства про конкуренцію та державні монополії

З 1 липня розпочалась реалізація Проекту Європейського Союзу Twinning UA/49. За допомогою цього проекту, де залучені країни члени ЄС (Німеччина та Литва), Україні буде надана адміністративна допомога у наближенні національного законодавства до вимог та стандартів ЄС, зміцнення Антимонопольного Комітету в інституційному напрямку¹¹⁶.

Водночас Прем'єр-міністр В.Гройсман на засіданні ВРУ наголосив на необхідності якнайшвидшого прийняття законопроекту «Про внесення змін до Закону України "Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації"» щодо виключення підприємств паливно-енергетичного комплексу з переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, але можуть бути корпоративізовані» (№ 4799), що дозволить зробити приватизацію публічною та відкритою¹¹⁷.

---

¹¹¹ http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249206062&cat_id=244277212,
http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249217194&cat_id=244276429

¹¹² http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249216887&cat_id=244277212

¹¹³ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59824

¹¹⁴ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58257

¹¹⁵ <http://portal.rada.gov.ua/news/Novyny/132550.html>, http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58867,
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58869, <http://portal.rada.gov.ua/news/Novyny/132523.html>

¹¹⁶ http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249199072&cat_id=244277212

¹¹⁷ http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249171615&cat_id=244276429

Методологія

Проект виконується п'ятьма партнерами і двома запрошеними постійними експертами. Проект виконується такими п'ятьма організаціями-партнерами: аналітичним центром «Діксі Груп», ресурсно-аналітичним центром «Суспільство і довкілля», всеукраїнською громадською організацією «Опора», асоціацією «Європейське українське енергетичне агентство» та громадською організацією «Енергетична Асоціація України». Також, постійними членами проекту є Уніговський Л.М., генеральний директор ТОВ «Нафтогазбудінформатика», та Рябцев Г.Л., директор спеціальних програм НТЦ «Псіхея».

Для цілей моніторингу Угоди про Асоціацію, учасники проекту працюють у п'яти тематичних групах. Це, зокрема, група «Газ», до якої входять Л.Уніговський (ТОВ «Нафтогазбудінформатика») та Р.Нізович («Діксі Груп»); група «Електроенергія», до якої входять С.Голікова («Енергетична Асоціація України») та О.Павленко («Діксі Груп»); група «Енергоефективність та соціальні питання», до якої входять Т.Бойко («Опора») та Д.Назаренко («Діксі Груп»); група «Довкілля та відновлювальні джерела енергії», до якої входять Н.Андрусевич (Суспільство і довкілля») та Н.Єрмакова («Діксі Груп»), група «Бізнес-клімат та інвестиції», до якої входять В.Беякова («Європейське українське енергетичне агентство») та А.Білоус («Діксі Груп»), група «Нафта», до якої входять Г.Рябцев (НТЦ «Псіхея») та Т.Ткачук («Діксі Груп»).

Проаналізувавши Угоду про Асоціацію, учасники проекту визначили рамки моніторингу для кожної з тематичних груп. Вони, зокрема, розподілені наступним чином (Див. Додаток 1).

Основними джерелами інформації для моніторингу є офіційні повідомлення органів влади. Це, зокрема, прийняті нормативно-правові акти, заяви високопосадовців, інформація про зустрічі та події за участю представників органів влади. Також, джерелами моніторингу є повідомлення ключових гравців ринку енергетики, прийняті ними рішення чи ініціативи. За можливості, джерелами інформації можуть бути також опубліковані статті, інтерв'ю, новини, а також результати двосторонніх зустрічей експертів з учасниками енергетичних ринків.

Предметом моніторингу є прийняття Директив, за можливості – також їх імплементація. Групи та експерти моніторять, в першу чергу, прийняття Директив в українське законодавство та відповідність їх правилам та суті Директив ЄС. За можливості, але не обов'язково, може бути висвітлено якість запровадження Директив на практиці та ефект від їх запровадження для ринку та/чи споживачів.

Методологія

ДОДАТОК 1.

Перелік статей Угоди про Асоціацію та директив, щодо яких здійснюється моніторинг

Група **«Електроенергетика та ядерна безпека»** проводить моніторинг та оцінку тем «електроенергія», «атомна енергетика», «вугілля» та «подолання наслідків Чорнобильської катастрофи». Це, зокрема, наступні Директиви:

- Ст.269, Глава 11, Розділ IV, Директива 2009/72/ЄС (в частині ринку)
- Ст.270, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС
- Ст.271, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС
- Ст. 273, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС, Директива 2009/72/ЄС
- Ст. 274, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС, Директива 2009/72/ЄС
- Ст.305, Глава 14, Розділ IV, Директива 2009/72/ЄС, Директива 2005/89/ЄС
- Ст.338, Глава 1, Розділ V
Договори про співпрацю з МФО
- Ст.339, Глава 1, Розділ V, Вугільний ринок
- Ст.342, Глава 1, Розділ V, Співпраця в атомній сфері, Директива № 96/29/Євратом, Директива Ради № 2006/117/Євратом, Директива Ради № 2003/122/Євратом
- Ст.342, Глава 1, Розділ V, Співпраця в атомній сфері

Група **«Газ»** проводить моніторинг та оцінку тем «газ», зокрема, імплементацію наступних Директив:

- Статті 338, 341, Директива 2009/73/ЄС (в частині ринку)
- Статті 338, 341, Регламент (ЄС) № 715/2009
- Статті 338, 341, Директива 2004/67/ЄС + Додаток XXVI (дія "Механізму раннього попередження"), статті 275 (несанкціонований відбір), 276 (збої у постачанні), 309 та 314 (вирішення спорів) Угоди про асоціацію
- Глава 11 "Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями" - зокрема статті 269 (ціни на внутрішньому ринку), 270 (заборона подвійного ціноутворення), 271 (режими імпорту-експорту), 272 (режим транзиту) і 273-274 (транспортування, доступ до інфраструктури)
- Додаток XXVII до Глави "Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику" - Директива 94/22/ЄС + статті 279-280 (доступ та здійснення діяльності з розвідки, видобування та виробництва вуглеводнів, а також ліцензування)

Група **«Енергоефективність та соціальні питання»** проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

- Директива 2010/30/ЄС
- Директива 2010/31/ЄС
- Директива 2012/27/ЄС
- Директива 2009/72/ЄС (в частині соціальних питань)
- Директива 2009/73/ЄС (в частині соціальних питань)
- Статті 338, 341 Угоди про асоціацію

Група **«Довкілля та відновлювальні джерела енергії»** проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

- Стаття 363, Директива 2011/92/ЄС)
- Стаття 363, Директива 2001/42/ЄС
- Стаття 363, Директива 2003/4/ЄС
- Стаття 363, Директива 2003/35/ЄС
- Директиви 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС
- Стаття 363, Директива 2008/50/ЄС
- Стаття 363, Директива 1999/32/ЄС

Методологія

Стаття 363, Директива 2009/147/ЄС
Стаття 363, Директива 2010/75/ЄС
Стаття 338, Директива 2009/28/ЄС

Група «**Нафта**» проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

Директива 2009/119/ЄС
Директива 94/22/ЄС
Директива 98/70/ЄС

Стаття 274 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 275 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 276 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 279 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 280 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 337 Угоди про асоціацію
Стаття 338 Угоди про асоціацію
Стаття 339 Угоди про асоціацію
Стаття 363, Директива 94/63/ЄС

Група «**Бізнес клімат**» проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

Стаття 15 Угоди про асоціацію, Розділ III
Стаття 22 Угоди про асоціацію, Розділ III
"Юстиція, Свобода та Безпека"
Стаття 29 Угоди про Асоціацію, Розділ IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею", Частина 2
"Скасування мит, зборів та інших платежів"
Стаття 56 Угоди про Асоціацію, Глава 3 "Технічні бар'єри у торгівлі"
Стаття 88 Угоди про Асоціацію, Частина II, Глава 6 "Заснування підприємницької діяльності, торгівля
послугами та електронна торгівля"
Стаття 93 Угоди про Асоціацію, Частина III "Транскордонне надання послуг"
Стаття 97-102 Угоди про Асоціацію, Частина IV "Тимчасова присутність фізичних осіб для цілей
економічної діяльності"
Стаття 104-105 Угоди про Асоціацію, Частина 5 "Нормативно-правова база", Підрозділ 1 "Національне
регулювання"
Стаття 127 Угоди про Асоціацію, Підрозділ 6 "Фінансові послуги"
Стаття 144-147 Угоди про Асоціацію, Глава 7
"Поточні платежі та рух капіталу"
Стаття 150-156 Угоди про Асоціацію, Глава 8
"Державні закупівлі",
Директив 2004/18/ЄС та 2004/17/ЄС (ДОДАТОК XXI)
Стаття 255-260 Угоди про Асоціацію, Глава 10 "Конкуренція",
Частина 1 "Антиконкурентні дії та злиття"
Стаття 296-271 Угоди про асоціацію, глава 11 "Питання пов'язані з торгівлею енергоносіями",
Директива 2003/54/ЄС та Директива 2003/55/ЄС
Стаття 272 Угоди про асоціацію, глава 11 "Питання пов'язані з торгівлею енергоносіями",
Директива 2003/54/ЄС та Директива 2003/55/ЄС
Стаття 273 Угоди про асоціацію, глава 11 "Питання пов'язані з торгівлею енергоносіями",
Директива 2003/54/ЄС та Директива 2003/55/ЄС
Стаття 274 Угоди про асоціацію, глава 11 "Питання пов'язані з торгівлею енергоносіями",
Директива 2003/54/ЄС та Директива 2003/55/ЄС
Стаття 275-276 Угоди про асоціацію, глава 11 "Питання пов'язані з торгівлею енергоносіями",
Директива 2003/54/ЄС та Директива 2003/55/ЄС
Стаття 277 Угоди про асоціацію, глава 11 "Питання пов'язані з торгівлею енергоносіями",
Директива 2003/54/ЄС та Директива 2003/55/ЄС
Стаття 279-280 Угоди про асоціацію, глава 11 "Питання пов'язані з торгівлею енергоносіями",

Методологія

Директива 2003/54/ЄС та Директива 2003/55/ЄС
Стаття 337-342, Угоди про Асоціацію, Розділ V "Економічне та галузеве співробітництво", Глава 1
"Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну"
Директива 2009/73/ЄС, Директива 2009/72/ЄС та Директива 2004/8/ЄС
Стаття 378-379, Угоди про Асоціацію, Глава 10 "Політика у сфері промисловості та підприємництва"
Стаття 381-382, Угоди про Асоціацію, Глава 11 "Співробітництво у видобувній та металургійній галузі"
Стаття 383-385, Угоди про Асоціацію, Глава 12 "Фінансові послуги"
Стаття 387, Угоди про Асоціацію, Глава 13 "Законодавство про заснування та діяльність компаній,
корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит"

ДОДАТОК 2.

Глосарій (стислий опис) актів законодавства ЄС, щодо яких здійснюється моніторинг

Група «Газ»

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС

Директива спрямована на запровадження спільних правил для передачі, розподілу, постачання та зберігання природного газу. Вона стосується природного газу, скрапленого природного газу (СПГ), біогазу та газу з біомаси. Правила функціонування сектора спрямовані на розвиток конкурентного, безпечного й екологічно стійкого ринку. Обов'язковою є вимога щодо відокремлення операторів системи транспортування (TSO) від функцій з його постачання в рамках вертикально-інтегрованих підприємств. Країни-члени ЄС повинні забезпечити, щоб усі споживачі мали право вибрати постачальника газу і могли його легко змінити протягом щонайдовше 3-х тижнів. Водночас, країни-члени ЄС можуть накладати на постачальників, що продають газ домогосподарствам (населенню), зобов'язання у питаннях безпеки і надійності постачань, регулярності та якості послуг, цін, охорони навколишнього середовища та енергоефективності.

Регламент 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу, що замінює Регламент 1775/2005

Регламент встановлює єдині механізми правил доступу до газотранспортних систем, LNG-терміналів та сховищ, беручи до уваги спеціальні характеристики національних і регіональних ринків. Документ прописує процедуру сертифікації оператора системи транспортування, а також розробки, узгодження, імплементації мережевих кодексів (за участі Європейської мережі операторів транспортування газу ENTSOG). Ключова мета – забезпечити для всіх учасників ринку газу вільний та недискримінаційний доступ до відповідних об'єктів інфраструктури та їх потужностей.

Директива 2004/67/ЄС про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу

Директива вимагає провадити загальну, прозору і недискримінаційну політику із безпеки постачання, сумісну з вимогами конкурентного ринку, а також визначити ролі та обов'язки учасників ринку (у тому числі в надзвичайних ситуаціях). Уряд має визначити мінімальні стандарти безпеки постачання газу, яких повинні дотримуватися гравці ринку, підготувати і оновлювати план надзвичайних заходів, визначити категорію "вразливих споживачів" та забезпечити їм належний рівень захисту, налагодити взаємодію з Єврокомісією та іншими зацікавленими сторонами.

Група «Електроенергетика та ядерна безпека»

Директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС

Директива запроваджує єдині правила для генерації, передачі, розподілу та постачання електроенергії. Вона також встановлює зобов'язання щодо універсального обслуговування і прав споживачів, а також уточнює вимоги щодо конкуренції. Відкритий внутрішній ринок дозволяє усім громадянам вільно обирати своїх постачальників, а усім постачальникам вільно здійснювати постачання своїм клієнтам (свобода переміщення товарів, свобода заснування та свобода надання послуг). У той же час Директива містить більш посилені вимоги щодо відокремлення операторів системи передачі (TSO) в рамках вертикально-інтегрованих підприємств; додано положення щодо захисту прав споживачів; посилено та деталізовано функції та повноваження органів регулювання.

Глосарій

Регламент 714/2009/ЄС про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003

Регламент спрямований на встановлення правил для транскордонних обмінів електроенергією з метою підвищення конкуренції та гармонізації на внутрішньому ринку електроенергії. У порівнянні з попереднім Регламентом 1228/2003, Регламент містить додаткові положення щодо сертифікації оператора системи передачі (TSO), запровадження мережевих кодексів, оприлюднення інформації системним оператором. Він також визначає, що Європейська мережа операторів систем передачі електроенергії (ENTSO) відповідає за управління системою передачі електроенергії для забезпечення можливості торгівлі і постачання електроенергії через кордони в межах ЄС.

Директива 2005/89/ЄС щодо заходів із забезпечення безпеки постачання електроенергії та інвестицій в інфраструктуру

Директива встановлює заходи, які покликані забезпечити безпеку постачання електроенергії, що гарантуватиме належне функціонування внутрішнього ринку електроенергії ЄС, адекватний рівень взаємозв'язку (interconnection) між країнами-членами, достатній рівень потужності генерації та баланс між постачанням та споживанням. Країни-члени ЄС повинні визначити загальні, прозорі, недискримінаційні політики з безпеки постачання електроенергії, що відповідають вимогам конкурентного ринку електроенергії. Вони повинні визначити та опублікувати ролі та відповідальності відповідальних органів влади та різних учасників ринку. Вживаючи ці заходи, країни-члени повинні гарантувати безперервність постачання електроенергії, вивчати можливості для транскордонної співпраці в частині безпеки постачання, знизити довгострокові ефекти від зростаючого попиту, забезпечувати диверсифікацію в генерації електроенергії, просувати енергоефективність та використання нових технологій, забезпечити постійне оновлення мереж.

Директива № 96/29/Євратом щодо основ стандартів безпеки для захисту здоров'я робітників та громадян в цілому від загрози, що виникає від іонізуючого випромінювання

Завданням Директиви є встановити єдині базові стандарти безпеки, щоб захистити здоров'я працівників та громадян в цілому від загрози іонізуючого випромінювання. Директива має застосовуватись у всіх випадках, які передбачають ризик від такого випромінювання, що виходить від штучного джерела, або від природного джерела у випадках, коли природні радіонукліди оцінюються з точки зору їх радіоактивності, поділу тощо. Директива також застосовується у роботі, яка пов'язана з наявністю природних джерел випромінювання і призводить до суттєвого зростання опромінення робітників або окремих громадян.

Директива 2006/117/Євратом щодо нагляду і контролю за перевезенням радіоактивних відходів і відпрацьованого ядерного палива

Директива дозволяє перевозити використане паливо між країнами ЄС для переробки, вимагає попередній дозвіл для переміщення радіоактивних відходів та відпрацьованого ядерного палива між кордонами, якщо це паливо відправляється з, через територію або до однієї з країн ЄС. Директива також передбачає, що поставки радіоактивних речовин мають бути повернуті в країну їх походження.

Директива 2003/122/Євратом щодо стандартів безпеки для захисту від радіації

Директива запроваджує більш жорсткі правила у роботі з «закритими радіоактивними джерелами», а також гармонізує підхід до цього питання на загальноєвропейському рівні. «Закритими радіоактивними джерелами» є невеликі обсяги радіоактивних матеріалів, які є постійно запечатані в капсулі, або зв'язані з нерадіоактивними матеріалами тощо (можуть використовуватись у медицині, наукових дослідженнях). Директива визначає правила для тих, хто зберігає такі матеріали, а також вимагає від країн-членів перелік конкретних кроків для поводження з ними.

Глосарій

Група «Енергоефективність та соціальні питання»

Директива 2010/30/ЄС про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами

Директива регламентує маркування електричних продуктів та надання споживачам інформації щодо споживання ними енергії. Вона застосовується до продуктів, які можуть мати прямий або опосередкований вплив на споживання енергії та інших ресурсів під час використання. При розміщенні на ринку продуктів, постачальники забезпечують, щоб вони мали етикетку, що містить інформацію про його споживання електричної енергії або інших видів енергії. Постачальники повинні також надавати технічну документацію, включаючи: загальний опис продукту, результати проектних розрахунків, протоколи випробувань, довідку, що дозволяє ідентифікувати аналогічні моделі. Технічна документація повинна бути доступна протягом п'яти років. Постачальники повинні надавати дистрибуторам позначки та інформацію про продукти безкоштовно, а останні повинні розміщувати етикетки таким чином, що їх було розбірливо видно.

Директива 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

Директива спрямована на підвищення енергетичної ефективності будівель в ЄС з урахуванням різних кліматичних і місцевих умов. Вона встановлює мінімальні вимоги, загальну методологію й охоплює енергію, що використовується для опалення, гарячого водопостачання, охолодження, вентиляції та освітлення. Національні органи влади повинні встановити обґрунтовані мінімальні вимоги до енергетичної ефективності, які повинні переглядатися щонайдовше кожні 5 років. Вони також ведуть систему сертифікації ефективності використання енергії. Сертифікати надають інформацію для потенційних покупців або орендарів щодо споживання енергії приміщеннями, а також рекомендації щодо його раціонального зменшення.

Директива 2012/27/ЄС про енергоефективність, яка змінює Директиви 2009/125/ЄС та 2010/30/EU і скасовує Директиви 2004/8/ЄС та 2006/32/ЄС

Директива встановлює набір обов'язкових заходів, що мають допомогти ЄС досягти цільового рівня енергоефективності у 20% до 2020 року. Серед таких заходів:

- щорічна економія енергії у 1,5% за рахунок реалізації операторами розподільчих мереж, постачальниками заходів з підвищення енергоефективності;
- підвищення ефективності систем опалення, установка вікон з подвійним склінням або ізоляція дахів;
- придбання бюджетними органами енергоефективних будівель, продуктів і послуг;
- щорічне здійснення бюджетними органами енергомодернізації щонайменше 3% площі будівель, якими вони володіють або які займають;
- розширення прав і можливостей споживачів у сфері енергоменеджменту, що включає в себе легкий і безоплатний доступ до даних про фактичне споживання за рахунок індивідуального обліку;
- національні стимули для малих і середніх підприємств пройти енергоаудит, обов'язковий для великих компаній;
- моніторинг рівня ефективності нових потужностей з виробництва енергії.

Група «Довкілля та відновлювальні джерела енергії»

Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (кодифікація)

Директивою впроваджується важливий інструмент екологічної політики – оцінка впливу на довкілля. Основне завдання – забезпечити, щоб проекти, які можуть мати значні наслідки для довкілля (внаслідок, зокрема, їх природи, розміру чи місця розміщення), були об'єктом згоди на розробку (дозволу) та об'єктом оцінки їх наслідків для довкілля. Директива містить два переліки проектів, які є

Глосарій

об'єктами оцінки впливу на довкілля (від атомних електростанцій, газопроводів тощо до великих свиноферм). Важливим елементом є жорсткі вимоги щодо гласності, у тому числі щодо участі громадськості у процесі оцінки впливу на довкілля.

Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище

Директивою впроваджується важливий інструмент екологічної політики – стратегічна екологічна оцінка. Для певних державних планів та програм під час їх підготовки повинна проводитись оцінка впливу їх реалізації на довкілля. Така оцінка включає розробку звіту про стратегічну екологічну оцінку (з детальною інформацією щодо можливого значного впливу на довкілля та доцільних альтернативних варіантів), а також проведення консультацій з зацікавленими державними органами та громадськістю. У випадку ймовірного транскордонного впливу, повинна проводитись транскордонна оцінка та консультації.

Директива 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви №90/313/ЄЕС

Директива забезпечує імплементацію тих положень Оргуської конвенції, що стосуються доступу громадськості до екологічної інформації. Громадянам має бути гарантовано доступ до екологічної інформації, якою володіють органи державної влади, – як на вимогу, так і через активне її поширення. Інформація на запит повинна надаватись принаймні через місяць від дня звернення. В наданні інформації можна відмовити, якщо запит є нераціональним, надто загальним, стосується ще не завершеного документу, або стосується внутрішньої комунікації.

Директива 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього середовища, та внесення змін та доповнень до Директив №№85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС про участь громадськості та доступ до правосуддя

Директива забезпечує імплементацію тих положень Оргуської конвенції, що стосуються участі громадськості та доступу до правосуддя. Директива передбачає вимоги щодо встановлення механізму інформування громадськості, проведення консультацій з громадськістю та врахування зауважень та пропозицій громадськості у процесі прийняття рішень. Держава повинна забезпечити надання громадськості ефективних можливостей на ранньому етапі брати участь у підготовці, внесенні змін чи перегляді планів або програм, які необхідно розробити відповідно до положень, наведених у Додатку I до Директиви.

Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи

Мета Директиви – встановити стандарти якості атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря. Для цього визначається верхня та нижня межі оцінки, цільових та граничних значень, а також мети щодо зменшення впливу твердих часток, визначаються та класифікуються зони та агломерації, встановлюється система інформування громадськості та система оцінки якості атмосферного повітря відносно забруднювачів. Для зон та агломерацій, де існує ризик перевищення допустимих меж забруднення встановлюються короткострокові плани дій.

Директива 1999/32/ЄС про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄС зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 та Директивою 2005/33/ЄС

Метою директиви є зменшення викидів діоксиду сірки, які утворюються при спалюванні окремих типів рідкого палива і, таким чином, зменшення шкідливого впливу на людину і навколишнє середовище. Директива встановлює максимальний вміст сірки у важкому мазуті, газойлі та судновому паливі. Вона також визначає методи, які повинні застосовуватися для відбору проб і аналізу вмісту сірки в паливі для того, щоб перевірити дотримання вимог.

Глосарій

Директива 2009/147/ЄС про захист диких птахів (ст. 4.2)

Загальною метою Директиви є збереження популяції усіх видів диких птахів, які природно проживають на європейській території держав-членів ЄС. Механізм захисту диких птахів передбачає охорону середовищ існування (оселищ); захист та використання птахів; попередження шкоди від інвазійних видів; дослідження та звітування. Відповідно до статті 4.2, необхідно створити спеціальні природоохоронні території (СПТ) на підставі орнітологічних критеріїв. Також потрібно вживати заходів для захисту мігруючих видів птахів, що постійно трапляються на території держави, особливо на водно-болотних угіддях.

Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень)

Для контролю промислових викидів, ЄС розробив загальну систему, що базується на наданні інтегрованого дозволу. Директива вимагає використовувати систему інтегрованого дозволу для видів діяльності, зазначених у Додатку I до неї. Усі установки, що регулюються Директивою, повинні запобігати чи зменшувати забруднення шляхом використання найкращих доступних технологій, ефективного використання енергії, запобігання утворенню та управління відходами. Прозорість процедури видачі інтегрованого дозволу забезпечується участю у ній громадськості.

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлювальних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС

Директива передбачає встановлення обов'язкових національних цілей для частки енергії з ВДЕ в загальному енергобалансі, які формуються на основі статистичних даних та потенціалу кожної країни. Такі цілі мають до 2020 року забезпечити досягнення 20% частки з ВДЕ в загальному енергоспоживанні країн-членів ЄС та країн, які є сторонами Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, та 10% частки цього типу енергії в транспортному секторі. Директивою, зокрема, встановлюються правила щодо спільних проектів між державами-членами ЄС та третіми країнами у галузі "зеленої" енергетики та правила доступу до мереж електропостачання для виробництва енергії з ВДЕ.

Група «Нафта»

Директива 2009/119/ЄС стосовно накладення на держав-членів ЄС зобов'язання щодо підтримки мінімальних запасів сирої нафти та/чи нафтопродуктів

Директива встановлює правила, спрямовані на забезпечення високого рівня безпеки поставок нафти в Співтоваристві через надійні і прозорі механізми, засновані на солідарності між державами-членами ЄС. Передбачається прийняття законів, підзаконних актів та адміністративних положень для забезпечення збереження на постійних засадах загального рівня резервів сирої нафти та/або нафтопродуктів, що був би еквівалентним або 90 дням середньодобового значення імпорту, або 61 дням середнього внутрішнього добового споживання.

Директива 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива

ЄС ввів правила, що забороняють бензин зі свинцем і обмежують кількість сірки в дизельному паливі з метою поліпшення якості повітря і скорочення викидів парникових газів. Ця Директива встановлює технічні вимоги, які повинні застосовуватися на бензин, дизельне паливо і біопаливо що використовується в автомобільному транспорті, а також газових масел, які використовуються для недорожньої мобільної техніки. Окрім заборони продажу етилованого бензину, держави-члени ЄС повинні провести оцінку національного споживання палива, прийняти законодавство та визначити уповноважений орган (органи) для встановлення системи моніторингу за якістю палива.

Глосарій

Директива 94/63/ЄС про контроль викидів летючих органічних сполук (ЛОС), що виникають зі сховищ нафти та при її транспортуванні з терміналів до сервісних станцій зі змінами та доповненнями, внесеними Регламентом 1882/2003¹¹⁸

Директива передбачає взяття на облік усіх нафтобаз, призначених для зберігання, наливання та зливання нафтопродуктів, встановлення на них технічних засобів для зменшення викидів ЛОС із резервуарів із нафтопродуктами, приведення у відповідність до установлених вимог усіх стаціонарних резервуарів, залізничних, морських, автомобільних цистерн, а також пристроїв для наливання та зливання нафтопродуктів.

Директива 94/22/ЄС про умови надання і використання дозволу на розвідування, розробку і виробництво вуглеводнів

Набір загальних правил вводиться з метою забезпечення недискримінаційного доступу до розвідки, дослідження і видобутку вуглеводневої сировини. Ці об'єктивні та прозорі правила допомагають зміцнити інтеграцію внутрішнього ринку, сприяти більшій конкуренції в ньому і підвищити безпеку поставок. Директива передбачає запровадження правил, які забезпечуватимуть:

- рівні умови для отримання дозволів на пошук, розвідування та видобуток вуглеводнів всім організаціям, які мають у своєму розпорядженні необхідні ресурси;
- надання зазначених дозволів на підставі об'єктивних, опублікованих критеріїв;
- завчасне доведення до відома всіх організацій, які беруть участь у встановлених процедурах, усієї необхідної інформації.

Група «Бізнес клімат»

Директива 2004/17/ЄС про комунальні послуги

Спрямована на забезпечення відкритості ринку, а також справедливого здійснення закупівель, зокрема у секторі енергетики: добування (виробництва), транспортування та розподілу газу, тепла, електроенергії.

Директива 2004/18/ЄС стосовно координації порядків надання державних контрактів щодо виконання робіт, постачання товарів та надання послуг

Спрямована на забезпечення відкритого ринку державних закупівель, справедливого конкурсу на укладення контрактів з надання громадських робіт, поставок та контрактів з надання послуг між переможцем конкурсу та державою. Державні закупівлі мають публікуватись на офіційних сайтах. Переможці обираються за критерієм найбільш економічно вигідної пропозиції виходячи з таких критеріїв як ціна, якість, технічні характеристики, досвід виконання подібних замовлень.

Директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС

Передбачає імплементацію законодавства про ринок електроенергії, згідно якого електроенергія є "енергетичним товаром", який купується/продається/виробляється/транспортується/зберігається. Вказані операції можуть виконувати на рівних конкурентних умовах всі ліцензовані підприємства. Також держава забезпечує недискримінаційний доступ до наявної інфраструктури, створює виробникам електроенергії сприятливі умови для інвестування у нові види енергії (вітер, сонце та ін.)

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС

---

¹¹⁸ Офіційний переклад містить значну кількість помилок, що виникли внаслідок неточного перекладу. У цьому глосарії назва Директиви подається відповідно до офіційного перекладу.

Глосарій

Передбачає імплементацію законодавства про ринок газу, згідно якого газ є "енергетичним товаром", який купується/продається/виробляється/транспортується/зберігається. Вказані операції можуть виконувати на рівних конкурентних умовах всі ліцензовані підприємства. Також держава забезпечує недискримінаційний доступ підприємствам до розподільчих мереж, газових сховищ та магістральних мереж газопроводів.

Директива 2004/8/ЄС про сприяння когенерації, що базується на ефективному тепловому навантаженні на внутрішньому ринку енергоносіїв, та вносить зміни до Директиви 92/42/ЄС

Передбачає створення привабливих умов для стимулювання та розвитку когенерації з високим ККД; надання інвестиційної допомоги, звільнення від податків чи зменшення їх розміру, надання зелених сертифікатів або запровадження спеціальних програм підтримки.

ДЕТАЛЬНІШЕ ПРО РЕФОРМИ
В ЕНЕРГЕТИЦІ ТА ДОВКІЛЛІ В УКРАЇНІ
ЧИТАЙТЕ НА САЙТІ
«ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕФОРМИ»

www.enref.org
